

Bilaga 1 till konsekvensutredning för Transportstyrelsens föreskrifter om olycksrapportering på järnväg

Denna bilaga redovisar de rapporteringskyldigheter Transportstyrelsen har till regeringen och andra myndigheter gällande data om olyckor och andra säkerhetsrelaterade händelser i det svenska järnvägssystemet.

Säkerhetsrapporten, säkerhetsmål (CST) och säkerhetsindikatorer (CSI)

Alla medlemsländer ska varje år ta fram en rapport om järnvägens säkerhet samt leverera utfallet av säkerhetsindikatorerna till europeiska unionens järnvägsbyrå, hädanefter benämnd ERA, i enlighet med järnvägssäkerhetsdirektivet¹. Sveriges säkerhetsrapport levereras även till regeringen samt publiceras på Transportstyrelsen hemsida.

Säkerhetsindikatorerna berör:

- Indikatorer avseende olyckor
- Indikatorer avseende farligt gods
- Indikatorer avseende självmord
- Indikatorer avseende riskfaktorer för olyckor
- Indikatorer för beräkning av de ekonomiska konsekvenserna av olyckor
- Indikatorer avseende infrastrukturens tekniska säkerhet och dess genomförande

Säkerhetsindikatorerna används även för att få fram de säkerhetsmål som Sverige sedan följs upp på. ERA tar varje år fram en rapport som innehåller en redovisning av medlemsstaternas uppnådda säkerhetsmål (CST) för sex riskkategorier: passagerare, anställda, plankorsningstrafikanter, övriga, obehöriga i spårområdet samt för hela samhället. Om säkerhetsmål inte uppnås behöver Transportstyrelsen i enlighet med artikel 5 Kommissionens

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/798 av den 11 maj 2016 om järnvägssäkerhet.

beslut (2009/460/EG²) sända in en redogörelse till Kommissionen som förklarar resultatet av ERA:s bedömning av säkerhetsnivån.

Statens haverikommission

Transportstyrelsen har även i uppdrag att hantera anmälningar om olyckor, tillbud till olyckor och väsentliga fel och brister i säkerhetskänslighet i enlighet med vad som anges i lagen (1990:712) och förordningen (1990:717) om undersökning av olyckor, (fortsättningsvis benämnda utredningslagen respektive utredningsförordningen), i järnvägssäkerhetslagen (2022:367), och dess förordning (2022:418), och i lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg, (fortsättningsvis benämnd tunnelbane- och spårvägslagen).

Enligt utredningslagen respektive utredningsförordningen behöver Transportstyrelsen omedelbart samla in uppgifter (om olyckor, tillbud eller väsentliga fel vid drift av spårgående trafik) till Statens haverikommission (SHK) för att de ska kunna göra en bedömning om händelsen ska utredas eller inte. Enligt 20§ i utredningsförordningen ska verksamhetsutövare vid drift av järnväg, tunnelbana eller spårväg omedelbart rapportera till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten, i detta fall Transportstyrelsen, får ta fram närmare föreskrifter om rapportering.

I utredningslagen och i utredningsförordningen framgår även övergripande vilka typer av händelser samt vilka uppgifter som ska rapporteras. Generellt ska olyckor, tillbud eller väsentliga fel vid järnvägs-, tunnelbane- eller spårvägsdrift orsakade antingen av kollisioner mellan spårfordon eller urspårningar eller av andra händelser med betydelse för säkerheten undersökas om någon riskerar att avlida eller att fem personer riskerar att bli allvarligt skadade eller att kostnader riskeras för minst två miljoner euro³.

Utredningsförordningen säger att det är upp till SHK att avgöra om en olycka eller tillbud ska undersökas⁴.

Mellan Transportstyrelsen och SHK finns en överenskommelse angående rapportering av spårhändelser med tillhörande kriterielista för sådana händelser (TSG 2014-1503). Transportstyrelsen ska genast till SHK rapportera sådana händelser som anges i kriterielistan för spårhändelser, som kommer till Transportstyrelsens kännedom. Anmälan görs muntligt och ska efterföljas av en skriftlig anmälan.

² Kommissionens beslut av den 5 juni 2009 om antagande av en gemensam säkerhetsmetod för bedömning av uppnåendet av säkerhetsmål i enlighet med artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/49/EG.

³ Enligt 2 § i lagen (1990:712) om undersökning av olyckor.

⁴ Enligt 3 a § i förordningen (1990:717) om undersökning av olyckor.

Svensk officiell statistik

Trafikanalys är utsedd av regeringen att vara statistikansvarig myndighet för Sveriges officiella statistik inom området Transporter och kommunikationer. I statistiken finns uppgifter om antal olycks- och självmordshändelser vid järnväg, spårväg respektive tunnelbana i Sverige, samt antal omkomna och allvarligt skadade personer i dessa händelser. Statistiken presenteras i olika redovisningsgrupper, bland annat efter kön. För järnväg finns även uppgifter om olyckshändelser och tillbud vid transport av farligt gods.

En överenskommelse finns mellan Trafikanalys och Transportstyrelsen avseende data till officiell statistik om bantrafikskador från och med undersökningsår 2020 (Dnr TSA 2021-64). Transportstyrelsen avser samla in och kvalitetssäkra olycksdata inom bantrafik (järnväg, spårväg och tunnelbana) samt leverans av data till produktionen av officiell statistik om bantrafikskador till Trafikanalys. Mer detaljer om vilka uppgifter som ska samlas in och hur processen ska genomföras finns beskrivet i överenskommelsen och dess tillhörande bilagor.